

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione Gratiani Libri Duo

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

XI. De eadem re.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

De eadem Re.

DIALOGUS UNDECIMUS.

C Latinam ne vocem, an barbaram esse dicemus *Capitulare*: sive *Capitularia*? **A.** An non recte deducitur à *capite capitale* crimen, & *capitalis* homo. **C.** Recte. **A.** Sic igitur à *capitulo capitularis*, & *capitulare* pro *capitulalis* quod ineptum esset. sic etiam à *saeculo secularis*, ab *angulo angularis* dicitur. **C.** Quis ex veteribus Latinis hac voce usus est? **A.** Non omnium veterum libros habemus: ex illis deperditis existima hanc erutam vocem fuisse. *Acta capituli* multi *capitularia* dicunt, & *syndicum capituli capitularem*: non ineptissimum id quidem videtur. **C.** Qui *librum capitularem* dicunt, quod *capituli* sit, minus peccare videntur: quam qui ideo volumen *capitulare* dicunt, quod in multa dividatur *capitula*, & quasi collectio sit multorum capitulorum. **A.** Non igitur de voce ipsa quærendum fuit, an esset Latina, sed de usu vocis in hac notione? Et mihi quidem à barbaris inductum esse arbitror Caroli, & Ansegisii, & Theodulfi temporibus. Sed ut ad Gratianum redeamus: is hac voce usus est *causa xi. cap. xxxiix.* Nam post duas constitutiones re-

Ff 2

latas

* II. q. I. c. 38. volumus.

latus sic ait. *Hæc si quis antiquata contendat, quia in Justiniani Codice non inveniuntur ita inserta: per Carolum renovata cognoscat, qui in suis Capitularibus ait inter cetera. Volumus, atque precipimus &c.* Sic etiam Anselmus^a inscripsit, *In Capitularibus Caroli Imperatoris.* In libro Cæsar-
aug.^b inscriptio desideratur. Exstant hæc verba in *lib. VI. Capitular. cap. CCLXXXI.* B. Caroli esse hoc caput ego dubito, cum liber sextus, ut heri dicebas, Benedicti Levitæ sit, qui Caroli, Ludovici, & Lotharii capita collegit ab Ansegiso prætermissa, neque distinxit singula cujus essent. A. Si nolis fidem habere Anselmo, & Gratiano hoc dicentibus, ego te aliis probationibus non convincam. Nisi forte multitudine nominum urgearis, qui Carolo potius, quam ceteris subditis se esse patiantur. Romani, Franci, Alamanni, Bajuvarii, Saxones, Thuringii, Fresones, Galli, Burgundiones, Britones, Langobardi, Vascones, Beneventani, Gothi, Hispani. B. De Lothario facile cedam hac in re, at de Ludovico difficilius in primis præsertim Imperii annis post mortem patris. Sed cur hic Franci à Gallis separantur, & à Romanis Langobardi, & Beneventani, inter quos Vascones interponuntur? A. Romanos omnibus præferri ab Imper. Romanorum mirandum non est:
Francos

^a *Anf. lib. 3. c. 105.* ^b *Cæs. lib. 5. c. 13.*

Francos Germanos fuisse creditur, & regale nomen diu in Gallia obtinuerunt, unde Reges Francorum dicebantur, atque dicuntur, ut Gothi in Hispania Reges Gothorum. Gallos fortasse vocat Italos ex Gallia togata. Cur Vascones post Longobardos posuerit, bellorum ordinem secutum fuisse credo. illis enim victis male pugnavit cum Vasconibus. Extremi ponuntur Beneventani, Gothi, & Hispani, ut qui longius à sede Imperii abessent. B. Beneventum à Romana urbe propius abest, quam Vascones. A. Non hanc sedem Imperii statuo, sed Parisiorum urbem, aut Aquisgranum. C. Gothos intelligis Gallos, an Hispanos, an ex ultima Gothia, quæ olim Scandinavia dicebatur? A. Ex Narbonensi provincia, & illi conjuncta parte Hispaniæ, ut heri diximus. Sed de varietate verborum videamus. Pro *ditioni nostræ*, illic est, *nostræ ditioni Deo auxiliante*. Pro *quocumque* est, *licet quocumque*. Pro voce *adstricti*, & voce *annexi*, illic est, *constricti*, & *connexi*. Pro, *ex xvii*. quod etiam est in Capitularibus. videtur scribendum, *ex xvi*. ut est in Codice Theodosiano Cujacii. Pro *Blavii*, scribe *Ablavii*. Pro *illis, quam illi, & omnibus per scripturam misimus*, illic est omissa voce *quam*, *illi & omnibus rescriptam sumpsimus*. Ante verbum *posuimus*: adde, *tam clericorum, quam & laicorum*.

Pro, lege cuncti perpetua teneant, illic est, lege cunctis perpetua tenendam, sed utrumque displicet. Anselmi, & Cæsaraugust. varietatem cognoscamus. B. Hæc postrema verba Gratiani agnoscunt: illud recte utrobique est, Deo auxiliante, & ex xvi. & Ablavii, & constricti, & connexi, in ceteris favent Gratiano. Sed quid tu pro illis verbis extremis substitueres? A. Imp. Constantinus Aug. Ablavio P. P. Quicumque itaque &c. B. Quæ similitudo est inter has, & illas voces: A. Nulla prorsus, nisi forte aliud C. nostro videatur. C. Id cogitabam. Pro, lege cunctis, Imp. Const. ferri potuit, præsertim si l. pro lege scribas. vox perpetua in P. P. converti potest. Voci teneant, aut tenendam, non video esse locum. nisi ex voce fiat extrema Constantinus. A. Finge fuisse scriptum, tenendam perpetua, aut pro P. P. Pr. Præt. ¹ B. Cur Theodosius appellatur

¹ Gratiani verba sunt ante caput 37. Romanis, ejus initium, Volumus II. q. I. hæc si quis antiquata contendat (&c. ut in dialogo) per Carolum renovata cognoscat, qui in suis capitularibus. l. 6. c. 281. ait inter cetera. In marg. est. Anselm. ibid. (hoc est. l. 3. c. 108.) In notis est. Rescriptam sumpsimus) Sic est emendatum ex capitulari. Antea legebatur, per scripturam missimus. Ad illa verba, lege cunctis perpetua teneant, additur

pellatur à Gratiano ^a hujus constitutionis scriptor ? A. Quia in Codice Theodosiano est. Sed melius Ivo, ^b & Anselm. ^c ex Capitularibus sumpturunt, quamvis numerus mendosus sit. B. Cur dividuntur illa verba, ^d *Omnes itaque causas &c.* à superioribus, cum in constitutione Constantini conjuncta sint ? A. Inepte factum existimo. Sed & separata Ivo ^e in Panormia retulit Imp. Theodosii nomine adscripto. C. Cur cap. xi. appellatur, quæ constitutio prima est sub tit. xii. de Episcopali judicio ? A. Cujacius fatetur, extra ordinem eum titulum se invenisse : *Carolus* fortasse non capitulum xi. sed titulum scripsit. ² Alia capita perquiramus.

Ff 4

Causa

^a II. q. I. c. 36. quicumque. ^b Ivo par. 16. cap. 312. decr. ^c Ansel. d. c. 105. ^d c. 37. e. q. omnes. ^e Ivo lib. 5. tit. 2. c. I. panor.

additur in margin. lege cunctis perpetuo tenendam] orig. In scholiis. Capitularibus) Id est, in Longobarda, non tamen invenitur, quæ in ea nunc est, sed in Gallia. Gentium nomina hæc sunt. tam Romani, quam Franci, Alemanni, Bavari, Burgundiones, Saxones, Turingi, Frisones, Galli, Brittones, Longabardi, Gualcones, Beneventani, Gothi, Hispani. De aliis verbis videatur editio Romana.

² Eadem q. I. inscriptio cap. 35. *Quicumq. litem.*

Causa xvii. quest. iv. ^a duo capita sunt ex Capitularibus sumpta. Prioris inscriptio est, *item ex libro v. Capitularium*. Posterioris, *Item ex eodem lib. vi. Cap.* Illud est *libro tertio cap. xxv. hoc lib. vi. cap. xc. Capitularium*. Caroli legem esse illam constat, ^b tum ex Ansegiso, qui eam *libro III. retulit, tum ex lib. I. tit. IX. de homicidiis*

^a 17. q. 4. c. 27. qui subdiaconum. & c. 28. qui occiderit. ^b Ivo lib. 8. tit. 2. c. 2. panor. & par. 10. c. 9. & 10. decr.

tem. in eodem libro est. Unde Theodosius Imperator. *In margine hæc sunt.* Cod. Theodos. l. 16. de episcopali iudicio. l. I. par. quicumq. ext. de iudic. c. novit. Capitul. l. 6. c. 281. Ans. l. 3. c. 108. Ivo p. 16. c. 312. *In extremo capite additur in notis.* Dirigatur) In Cod. Theodosiano lib. 16. tit. de episcopali iudicio. l. prima, quæ repetitur lib. 6. capitul. cap. 281. & in concilio tertio Valentino sub Lothario, & apud Ivonem, & Anselmum sequuntur hæc. Multa enim, quæ in iudicio captiosæ præscriptionis iuricula non patiuntur, investigat, & promit sacrosanctæ religionis auctoritas. ac statim adnectitur caput sequens. Omnes itaque causæ. *Ante caput 36. Omnes. e. q. est tantum, item ibid. Et in marg. Capitul. ibid. Ans. ibid. Ivo ibid. Pann. l. 5. c. 23.*

diis liberor. homin. legum Langobard. Utrumque caput refert Ivo in Panormia, & in Excerptionib. & liber Cæsaraug.^a ex Capitularib, sed aliis verbis *ex concilio apud Theodonis villam*, quod exstat, Burchardus,^b & Ivo^c in Excerptionib. Varietas in Gratiani, & aliorum verbis hæc sola est, quod in Capitularib. additur post illa, *Qui monachum, cccc. solid. culp. jud.* quæ mihi interpretari non licuit. forte scribi debuit, *comp. jud. pro compositione judicetur.* B. Quod de presbytero occiso dicitur, ut DC. solidis componat, simile est illi, quod Joannes IIX. Carolum constituisse referebatur.^d A. Recte admones. sed in *concilio apud Theodonis villam* non de occiso, sed de vulnerato id statuitur: & ut C. noster novum verbum discat recitet ex Burchardi libro, quem habere video, concilii verba. C. *Si quis presbyterum calumniatus fuerit, & spassaverit &c.* & alio capite. *Si presbyterum quis male tractaverit, & spassaverit &c.* monstri genus videtur hæc vox, quæ si à *spatha* deducitur, *spathaverit* scribi debuit: ego vulneraverit, maluissem, aut sauciaverit. A. Sit ita, per me licet. 3

Ff 5

De

^a *Cæs. lib. 7. c. 7.* ^b *Burc. l. 6. c. 5. & 6.* ^c *Ivo par. 10. c. 134. & 135. decret.* ^d *Dialog. 9.*

3 *Capitis 27. Qui subdiaconum. 17. q. 4. in eodem*

De illo videamus, quod est, *de consecratione dist.*
 IV.^a *Monachi sibi compatres, commatres ve non
 faciant, nec osculentur feminas.* Id ex libro *Capitu-
 lator.* inscripsit Gratian. & *Capitular.* lib. VI. cap.
 CCCCXXIV. Ivo^b in Panormia veteri. In edita
 est, *epistolar.* tit. VII. cap. XV. & in Excerptio-
 nib. *Capitularium* lib. VII. cap. CCCCXCIV. sic
 etiam est in libro *Cæsaraug.*^c & in *titulis capi-
 tulum libri VII. Capitularium.* Ipsi enim capituli
 verba desiderantur.⁴ In eadem *dist.* cap. CXXVI.^d

^a *De consecr. d. 4. c. 104. monachi.* ^b *Ivo lib. I.
 tit. 2. c. 74. panor. & par. I. cap. 133. decr.* ^c *Cæs.
 lib. 9. c. 42.* ^d *De consecr. d. 4. c. 126. in Sabatto.*

dem libro inscriptio est. Item ex lib. 3. *Capitul.*
 c. 25. In marg. sunt hæc. Et in conc. *Trosleiano*
 c. 13. & inter leges *Longobard.* tit. de homicid.
 lib. hominis. l. 27. *Pann.* l. 8. c. 7. *Burc.* l. 6. c. 5.
 Ivo p. 10. c. 9. & 134. familia quædam. *Inscri-
 ptio cap. 28. Qui occiderit. e. q. est.* Item ex lib. 6.
capitul. c. 90. Et in margine. Ivo p. 10. c. 10.
Pann. l. 8. c. 8.

⁴ In eodem Romano libro inscriptio cap. 104.
Monachi sibi. de consecr. dist. 4. hæc est. Item ex li-
 bro *Capitulorum.* In marg. est. Ivo par. I. c. 133.
Pann. l. 1. c. 81. In notis. In indice septimi li-
 bri *Capitularium* numero 494. (nam capita ipsa
 à 475. usque ad 558. in volumine, quod ex Gallia
 habitum

ita inscribitur. Item Capitul. libro v. cap. L. XXVI.
 & apud Ivonem^a in Panormia edita Cypriano
 adscribitur libro VI. cap. LXXVII. sed in veteri
 est, Capitular. lib. VI. cap. LXXVII. & in Excer-
 ptionib. excerpta prima voce, pro qua est Ca-
 pitularium. Id confirmatur ipso libro Capitu-
 larium.⁵ Extremum sit *distin. v. cap. xxxiv. q.*
 quod Gratianus inscripsit *distin. v. cap. xxxiv.*
^b quod Gratianus inscripsit, Item libro v. Capi-
 tular. & Ivo,^c Libro v. Capitular. cap. CLXXXV.
 Sed in ipso libro Capitular. bis est lib. v. cap. cxv.
 & libro VII. in additis cap. CLXXIII. Eadem ver-
 ba sunt concilii Maguntini cap. ix. quod sub Ca-
 rolo Magno Imp. habitum est. Ejus concilii
 xxv. capita sunt in Capitularibus.⁶ Hæc sint
 de

^a Ivo lib. I. tit. 2. c. 96. decr. & par. I. c. 112.
 decr. ^b De consecrat. d. 5. c. 34. in omnibus. ^c Ivo
 par. 6. c. 402. decret.

habitu est, desiderantur) hæc leguntur. Ne sibi
 compatres, & commatres monachi faciant.

⁵ Ante caput 126. In sabbato. e. *distin. hæc in
 eodem libro verba sunt.* Item Capitularium lib. 6.
 c. 77. In margine. est. Ivo par. I. c. 112. Pann.
 l. I. c. 103.

⁶ Hæc etiam est in eodem libro inscriptio cap. 34.
 In omnibus de consecr. *dist. 5.* Item in lib. 5. Capi-
 tular. c. 115. In marg. est. Et in Mogunt. sub Ca-
 rolo

de Capitularibus dicta. Cras velim de Nicolai Papæ primi epistulis agamus. Te enim attulisse quasdam ex veteri libro descriptas cognovi.

De Nicolai Primi Epistulis, & Responsis.

DIALOGUS DUODECIMUS.

A. In conciliis Coloniae editis duæ tantum Nicolai epistolæ sunt, quarum prior est ad omnes catholicos, cujus initium, *Quæ apud CP. urbem*: posterior ad Michaëlem Imp. cujus initium, *Proposueramus quidem*. Sequitur hæc collectio fragmentor. Nicolai rescriptor. ex Gratiano in xx. titulos divisa. In epistulis Nicolai in urbe Roma editis xvi. epistulas inveni, & alia quædam fragmenta. Repetitæ sunt illæ duæ, & aliæ xiv. ad causam Ignatii, & Photii pertinentes. Omnes, sex exceptis, exstant Græce, & Latine in octava synodo, quamvis Græca sunt breviora, Latina pleniora. In fragmentis editis cum illis xvi. epistulis, agitur de abroganda Metensi synodo, de depositione Thietgandi

rolo c. 9. Ivo p. 6. c. 402. In notis. Ministris) In originali. & apud Ivonem est magistris. Sed ob glossam non est emendatum.